

1983/84:81

Tisdagen den 14 februari

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 6 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1983/84:311 om åtgärder med anledning av viss planerad företagsöverlåtelse

Anf. 1 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig om jag är beredd att vidta de åtgärder som är möjliga för att förhindra att "multijätten" Sandoz köper upp Ahlgrens i Gävle.

Utländska företags köp av svenska företag prövas enligt lagen (1982:617) om utländska förvärv av svenska företag m. m. Enligt denna lag skall förvärvstillstånd ges, om det inte strider mot något väsentligt allmänt intresse. Någon ansökan från det schweiziska företaget Sandoz om förvärvstillstånd beträffande Ahlgrens Tekniska Fabrik AB har inte överlämnats till regeringen. Jag kan inte uttala mig om hur regeringens prövning av en eventuell ansökan kan komma att utfalla.

Anf. 2 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret. Det är möjligt att Sandoz ännu inte lämnat in en ansökan till regeringen om att få köpa Ahlgrens i Gävle. Faktum är ändå att Ahlgrens och Sandoz har kommit överens om affären. Så ansökan från Sandoz kommer nog till industriministern så småningom.

När det gäller sådana här multinationella företag som Sandoz – ett företag som dessutom är okänt i världen för olika mindre bra metoder – skall man naturligtvis reagera starkt mot att de skall få köpa upp ett familjeföretag som Ahlgrens i Gävle. De fackliga organisationerna och en mycket klar majoritet av de anställda har sagt nej till detta köp. De har föreslagit att det statliga Procordia i stället skulle köpa företaget. Procordia är ju intresserat av att ta

Tisdagen den
14 februari 1984

*Om åtgärder med
anledning av viss
planerad företags-
överlåtelse*

över Ahlgrens i Gävle.

Jag vill fråga industriministern vad han anser om en sådan lösning. Skulle det vara möjligt?

Sedan säger industriministern att han nu inte kan uttala sig om affären. Jag förstår det, eftersom ansökan ännu inte kommit till regeringen. Men rent principiellt: Hur ser industriministern på att multinationella företag alltmer köper upp svenska företag? Det innebär ju i praktiken att det blir svårt för de fackliga organisationerna att påverka ett sådant multinationellt företag. Det är nu det tredje multinationella företaget som köper upp företag i Gävle, om man godkänner den här Sandozaffären.

Den 16 mars 1982 var Wasabröd aktuellt för uppköp av Sandoz. Thage Peterson, som då var i opposition, ställde en fråga till dåvarande industriminister Åsling och var väldigt kritisk mot köpet. Thage Peterson hävdade att det stred mot vitala svenska samhällsintressen. Det skulle vara intressant att höra om industriministern även i dag anser att sådana här utländska uppköp, som nu fallet Sandoz, strider mot svenska vitala samhällsintressen.

Anf. 3 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag har fått en konkret fråga av herr Måbrink rörande Sandoz eventuella köp av Ahlgrens i Gävle.

Eftersom regeringen ännu inte har fått någon ansökan om ett eventuellt övertagande kan jag – som jag har framhållit i mitt svar – inte uttala mig om hur regeringens prövning av en ansökan skulle komma att utfalla.

Anf. 4 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag vill ändå fråga industriministern: Hur ser industriministern principiellt på frågan om det alltmer ökande utländska engagemanget i svensk industri och köp av svensk industri? Vilken är industriministerns uppfattning i denna fråga?

Detta är intressant därför att Thage Peterson, som var i opposition den 16 mars 1982 och som ställt en fråga till Nils Åsling om den aviserade försäljningen av företaget Wasabröd, anförde då genom Hans Gustafsson bl. a.: Också de mera övergripande frågorna om huruvida Sverige skall släppa in kapital utifrån och huruvida Sverige skall sälja företag skall bedömas utifrån allmänna intressen.

Thage Peterson hävdade också då att när det gällde 1916 års lagstiftning som reglerar utländska köp av svenska företag – lagstiftningen modifierades litet grand 1982 – ger varken 1916 års lagstiftning eller förarbetena till denna mig anledning att utgå från att bedömningen i det här fallet nödvändigtvis skulle leda till att man sade ja till sådana försäljningar. Det går att med åberopande av precis samma legala grunder komma fram till det motsatta svaret, nämligen nej.

Jag hoppas att Thage Peterson nu, när han har makten, vidhåller sin ståndpunkt och använder det argument som han använde den 16 mars 1982

mot Nils Åsling när frågan om Sandoz köp av Ahlgrens kommer till regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 81

Tisdagen den
14 februari 1984

Om den kommunala servicen

3 § Svar på interpellation 1983/84:87 om den kommunala servicen

Anf. 5 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Med hänvisning till mitt tal på Landstingsförbundets kongress den 27–28 april 1983 samt ett uttalande av socialministern om statsbidrag till privata daghem har Gunnar Hökmark ställt följande frågor.

1. Vill statsrådet mot bakgrund av de inledningsvis anförda citaten av statsrådets egna uttalanden vid Landstingsförbundets kongress 1983 inför kammaren redogöra för sin syn på metoden att genom inskränkningar i statsbidragsrätten i praktiken minska det kommunala självbestämmandet och därmed utrymmet för den offentliga sektorn att pröva nya vägar?

2. På vilket sätt avser statsrådet stimulera kommunerna att pröva nya vägar vad gäller servicen till medborgarna?

3. Avser statsrådet att förelägga riksdagen förslag som ökar kommunernas möjligheter att själva fatta beslut i sådana ärenden som ovan berörts?

Jag vill börja med att ange några principiella utgångspunkter.

I mitt anförande vid Landstingsförbundets kongress – vilket Gunnar Hökmark återoppar – framhöll jag att det nödvändiga förändringsarbetet inom den offentliga sektorn måste utgå från medborgarnas behov och önskemål. Det handlar också om demokrati – enskilda människors möjligheter till medverkan och delaktighet i den offentliga verksamheten. Samhällsorganisationen behöver därför successivt förändras för att motsvara människornas uttalade önskemål.

I vårt land har det varit naturligt att tillgodose medborgarnas behov av gemensamma insatser genom att bygga ut den offentliga sektorn. Sjukvård, utbildning och barnomsorg är exempel på väsentliga trygghetsfrågor som vi tillsammans har löst. Formen har blivit demokratins väg, förverkligad i stat och kommun. Det finns många skäl för att vi valt den vägen. Det viktigaste har att göra med solidaritet och rättvis fördelning.

Riktmärket för regeringens reformarbete kommer även i fortsättningen att vara att slå vakt om alla människors rätt till goda livsvillkor. Det är mot denna bakgrund som vi enligt min mening måste föra debatten om privatisering av offentlig verksamhet.

Mitt svar på Gunnar Hökmarks frågor är följande.

När det gäller regeringens avsikter beträffande statsbidragen till privata daghem kan jag hänvisa till vad socialministern anförde i sitt svar den 30 januari 1984 på interpellationer av Göte Jonsson och Ingemar Eliasson samt en fråga av Ulla Tillander. Som socialministern då framhöll avser regeringen inte att slopa statsbidragen till enskilda daghem som drivs utan vinstsyfte av familjekollektiv, organisationer eller andra sammanslutningar. Vad däremot

gäller daghem som bedrivs i uppenbart vinstsyfte finns det en rad principskäl att visa stor tveksamhet till att genom statsbidrag uppmuntra sådan verksamhet. Frågan om statsbidrag till daghem som drivs i vinstsyfte övervägs f. n. i socialdepartementet.

När det gäller den generella frågeställningen om statsbidrag bör lämnas till privata företag med vinstintressen för verksamhet inom det kommunala området vill jag anföra följande.

En viktig utgångspunkt måste vara att samhället har ett ansvar för att grundläggande krav på rättvis fördelning, kvalitet och demokratiskt inflytande kan tillgodoses. Det blir då enligt min mening nödvändigt att ställa upp bestämda villkor som garanterar samhällskraven. Annars är det risk för att dessa krav åsidosätts, eftersom vinstintressets viktigaste drivkraft är att pressa kostnaderna, vinna en köpstark marknad och hålla så höga priser som marknaden tillåter.

Jag bedömer att sådana samhällsvillkor inte kan uppfyllas utan att ett regel- och kontrollsystem byggs upp. Denna aspekt har inte hitintills beaktats i diskussionen om t. ex. privat daghemsverksamhet. Ett sådant regelsystem betyder både merkostnader för samhället och ökad byråkrati, vilket jag inte är beredd att medverka till. Jag vill i sammanhanget understryka att motsvarande reglering inte är nödvändig när det gäller stöd till enskilda daghem som drivs på ideell grund. Detta hänger samman med att samhället och de ansvariga för driften i dessa fall har i allt väsentligt sammanfallande intressen.

Detta är mitt svar på Gunnar Hökmarks första fråga.

På den andra frågan vill jag svara följande. I kommunerna pågår i dag ett omfattande förändringsarbete. Nya verksamhetsformer prövas. Så görs t. ex. försök med kundensorg och brukarmedverkan. Vad staten i första hand kan göra för att underlätta detta arbete är att se om antalet regler som begränsar den kommunala handlingsfriheten kan minskas. Genom att uppmärksamt följa olika typer av kommunala försök kan staten också stimulera den lokala verksamhetens utveckling. Jag skall här redovisa några initiativ som regeringen har tagit.

Stat-kommun-beredningen har i uppdrag att föreslå sådana förändringar i det statliga regelsystemet som kan leda till ökad effektivitet och minskade kostnader i den kommunala verksamheten. Beredningens arbete bedrivs i nära samarbete med företrädare för kommunerna. Därigenom finns enligt min mening goda möjligheter att fånga upp och stimulera försök med nya verksamhetsformer.

Jag vill också hänvisa till 1983 års demokratiberedning, som genom försök i kommunerna skall stimulera och utvärdera ny verksamhet, t. ex. lokala organ och brukarmedverkan. Utredningsarbetet med brukarinflytande sker parallellt med konkreta försök i vissa kommuner. Denna del av uppdraget har förtur.

Om Gunnar Hökmark med sin sista fråga avser förslag som syftar till att stärka den kommunala självstyrelsen och stimulera alternativa lösningar i den offentliga verksamheten, kan jag nämna att stat-kommun-beredningen

inom kort kommer att överlämna ett betänkande till regeringen om försök med s. k. frikommuner. Min avsikt är att ett förslag skall kunna föreläggas riksdagen under våren. Jag vill dock i detta sammanhang understryka att syftet med en sådan försöksverksamhet inte är att lägga ut samhälllig vård och omsorg på privata företag. Det gäller i stället att pröva nya former för samverkan mellan stat och kommun som bättre svarar mot lokala behov och förutsättningar. Härigenom kan man också nå ett mera effektivt utnyttjande av resurserna.

Anf. 6 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Först vill jag be att få tacka civilministern för svaret på min interpellation. Det är ett ypperligt svar. I all sin klarhet markerar det nämligen mycket tydligt att socialdemokratin skall akta sig för att etablera sig som ett frihetsparti. Man talar gärna om nya vägar, men man tillåter dem inte att vara nya.

När Ingvar Carlsson, regeringens särskilde skuggminister för frihetsfrågor, talar om frihet nämner han åtminstone att denna skulle kunna innebära individuell frihet. Men när Bo Holmberg, regeringens skuggminister för kraven på avbyråkratisering och decentralisering, talar blir friheten enbart en fråga om att flytta makten från det ena kollektivet till det andra, inte att ge individerna själva mer att bestämma om. Individen skall möjligtvis få mer att bestämma om, genom att han eller hon som medlem i ett kollektiv t. ex. på ett sjukhus skall få bestämma när patienterna skall stiga upp – det som Holmberg kallar brukarmedverkan. Man skall däremot inte få möjlighet att bestämma var någonstans man skall få sjukvård. Civilministern avvisar i sitt svar möjligheten att genom privatiseringar öka de enskilda människornas, patienternas, valfrihet. Man skall få lov att rösta om vilken tid man skall gå upp ur sängen, men man skall inte kunna rösta om vilket sjukhus eller vilken läkare man skall gå till. Det är kontentan av vad Bo Holmberg säger.

Civilministern talar gärna om behovet av att stimulera kreativitet och försöksverksamhet i kommunerna. Senast i dagens tidningar finns ett uttalande om denna hans vilja citerat. Men han menar att det enbart är den kreativitet och den försöksverksamhet som är förenliga med socialdemokratiska doktriner som skall tillåtas, inte kreativitet och försök som bygger på andra idéer än socialdemokratins – framför allt inte försök som kan visa att grunden för den socialdemokratiska välfärdsmodellen, kollektivismen, är underlägsen den välfärd som bärs upp av enskilda människor, när de tillåts ta privata initiativ. Den kommunala friheten, säger Bo Holmberg, skall begränsas till det som är acceptabelt ur socialdemokratisk välfärdssyn.

Herr talman! Det finns två saker att säga om detta.

Först och främst är denna nya frihet en falsk frihet. Varken Ingvar Carlsson eller Bo Holmberg vill ge människorna eller kommunerna någon ytterligare frihet. Däremot kan man tänka sig att ge dem tillstånd att göra vissa saker som de tidigare inte fått göra. Men man ger dem ingen frihet att själva bestämma att göra detta. Frihet har med makt att besluta att göra. Någon sådan ytterligare makt vill socialdemokratin inte ge vare sig

individerna eller kommunerna. Civilministerns svar är mycket klagörande på denna punkt. Socialdemokratins frihet innebär att makthavarna kan vara litet mera generösa med att ge tillstånd – till att bygga kolonistugor, till att köpa öl på kvällarna eller till att bevilja en viss kommunal försöksverksamhet – men någon egentlig förstärkning av den enskildes eller kommunens rätt att själv bestämma innehåller inte denna nya paketering av socialdemokratins.

Den frihet som socialdemokratins nu kallar till särskilda rådslag för att diskutera är egentligen endast ett slags "bara-ni-gör-som-vi-vill-frihet".

Bara barnen går på kommunala daghem får föräldrarna vara med och påverka litet mer. Bara kommunerna inte prövar privata alternativ får de bedriva försöksverksamhet. Bara man följer reglerna kan man slippa dem. Försök som strider mot socialdemokratiska doktriner tillåts inte, allra minst sådana försök som kan visa att privata alternativ är överlägsna socialdemokratins sätt att bygga upp välfärden.

Herr talman! Det är i grunden en vilse och osäker socialdemokrati som inte vågar låta två privata daghem öppnas på försök i Sollentuna. Att barnen skulle fara illa i just dessa två daghem – med all den uppmärksamhet och all den opinionsbevakning som skulle ägnas dem – tror jag inte ens Bo Holmberg anser.

Därför skulle jag vilja fråga Bo Holmberg, som säger sig vilja stimulera till försök: Vad är det egentligen ni socialdemokrater är rädda för med den typ av försöksverksamhet som det gäller i Sollentuna? Är ni rädda för att det skulle falla lika väl ut som City Akuten och andra privatpraktiker, som också drivs i vinstsyfte? Eller är ni rädda för att inte bara kostnaderna blir lägre, utan att dessutom servicen blir bättre? Eller är det så, som Bo Holmberg faktiskt antyder i sitt svar, att privata läkare och privata tandläkare missköter sina patienter, eftersom de bedriver sin verksamhet i vinstsyfte? Är det så, Bo Holmberg, att fristående skolor missköter sina elever?

Jag skulle vilja ha ett svar på följande: Varför står människor i kö för att få betala mer till fristående skolor? Varför går människor med förtjusning till City Akuten, när de själva kan välja? Varför vill kommuner bedriva försöksverksamhet med privata barndaghem? Tror civilministern att det beror på att dessa verksamheter är sämre?

Det vore klokt av socialdemokraterna att göra klart för sig varför man rycker ut som en brandkår så snart ett privat alternativ inom sjukvården, skolväsendet eller barnomsorgen dyker upp. Det är inte av omsorg om patienterna, eleverna eller barnen som man i det socialdemokratiska lägret blir upprörd. Det är omsorgen om den egna ideologin som gör att man vill stoppa Sollentunaförsöket. Här finns en avgörande begränsning för Bo Holmberg när han säger sig vilja reformera den offentliga sektorn och minska byråkratin.

Herr talman! Det finns ytterligare en sak att säga om Bo Holmbergs och socialdemokratins nej till all försöksverksamhet som strider mot socialdemokratisk välfärdsideologi.

Vi har i dag i Sverige byggt upp – liksom man gjort i det övriga Västeuropa – en välfärd som tillmötesgår socialdemokratins krav på kollektivistiska

lösningar. Detta har skapat dyra och opersonliga lösningar, utan någon valfrihet för den enskilde. Likaså har det gett den offentliga sektorn monopol på viktiga verksamheter som sjukvård, barnomsorg och skola. Och monopol stimulerar knappast till förnyelse och utveckling.

Samtidigt ser vi i Sverige hur privata lösningar kan ge lägre kostnader och bättre service. Vi kan se hur fristående lösningar konkret har skapat förnyelse och utveckling, till skillnad från de offentliga monopolen. Exemplen är många.

De problem som svensk ekonomi har är att hänföra till den socialdemokratiska välfärdsmodellens strukturkris. När Bo Holmberg och socialdemokratin envist säger nej till andra försök än dem som står på socialdemokratisk grund, innebär detta att man i princip inte tillåter några andra försök än sådana som bygger på att man modifierar den modell som man faktiskt har misslyckats med. Därmed förvägrar man kommunerna en möjlighet att spara pengar. Detta gör att man tvingar fram en kommunal nedrustning från vilken det saknas utvägar. När man minskar statsbidragen har kommunerna nämligen endast att dra ner på verksamheten. De ges ingen möjlighet att pröva nya vägar. Det nya "spår" som socialdemokratin talar om är därför bara ett stickspår till det gamla vanliga spåret.

Herr talman! I sitt svar säger civilministern att samhällsorganisationen successivt behöver förändras för att motsvara människors uttalade önskemål. Konkret innebär dock hans svar att samhällsorganisationen inte får förändras.

Jag skulle vilja fråga civilministern: Varför inte låta människorna själva få tolka sina uttalade önskemål genom att välja mellan privata och offentliga alternativ?

I svaret säger civilministern vidare att sjukvård, utbildning och omsorg är frågor som lösts på demokratins väg. "förverkligad i stat och kommun". Detta är en mycket anmärkningsvärd utsaga. Den innebär nämligen att Bo Holmberg här drar en gräns gentemot andra verksamheter.

Menar civilministern med sitt uttalande att det planerade Sollentunaförsöket strider mot det som lösts på demokratins väg? Det vore intressant att få svar på den frågan, för det skulle klargöra mycket.

Är det odemokratiskt att låta människor själva välja skola, sjukvård och barnomsorg?

Är en småföretagare, en privatpraktiker, Volvo eller Kooperativa förbundet företrädesvis som står utanför demokratins väg? Om civilministern hävdar detta, vill jag be honom klargöra hur demokrati kan stå i motsats till att människor genom privata alternativ får möjlighet att själva välja.

Det vore intressant att få detta klarlagt, för här går skiljelinjen i frihetsdebatten. Där socialdemokratin stöder kollektivets makt över individen, under förutsättning att den utövas genom demokratiska beslut, stöder vi moderater individens makt att inte bara påverka de gemensamma besluten utan också att själv besluta om allt sådant som inte behöver beslutas kollektivt.

Civilministern hävdar i sitt svar att han hyser tvivel mot daghem som

bedrivs i vinstsyfte. Jag skulle därför vilja ställa ytterligare en fråga: Innebär detta att civilministern anser att företag som bedrivs i vinstsyfte är dåliga i fråga om att visa servicevilja och medmänsklighet?

Den praktiska verkligheten talar emot detta. En rad olika fristående och privata alternativ växer fram med styrka just därför att deras vinstintresse ger kunder, konsumenter och patienter en stark position, starkare än den någonsin kan bli i förhållande till institutioner som är oberoende av kundernas, konsumenternas, patienternas och barnens uppskattning.

Just eftersom företag som bedriver verksamhet i syfte att få vinst är så beroende av kunderna är behovet av regler och byråkrati mindre, tvärtom vad civilministern säger i sitt svar. Jämför bara de offentliga försäkringskassorna med försäkringsbolag, posten med bankerna, statliga verk med privata företag! Vari finns vid dessa jämförelser något som bestyrker att behovet av regler och byråkrati är större på den privata sidan än på den offentliga?

Det är i själva verket så att byråkratin behövs när kundens krav blir mindre viktiga än politikernas. Privata barndaghem, som i Sollentuna, skulle vara mer beroende av kommunens gillande än kommunens egna daghem, eftersom kommunen – till skillnad från vad som är fallet när det gäller kommunens egna daghem – kan säga upp sitt avtal med Pysslingen AB. Kommunen har i sitt avtal med Pysslingen AB mycket noga skrivit in att barndaghemmet skall skötas enligt samma regler som de kommunala barndaghemmen.

På vilket sätt, Bo Holmberg, kräver privata barndaghem, City Akuten och andra privata lösningar fler regler? Det finns ingenting i den praktiska verklighet som vi ser i dag som styrker detta. Därför vore jag glad om civilministern ville uppmärksamma oss på det som vi andra inte ser.

Civilministern, som talar om "brukarmedverkan", borde gå ett steg längre och tillåta ett nytt ord som jag vill ge honom på vägen, nämligen "brukarval", dvs. frihet att välja andra omsorgsformer än de som den politiska majoriteten och regeringen önskar.

Jag skulle vilja avsluta med frågan: Varför är civilministern så rädd för att låta kommuner och föräldrar göra det valet?

Herr talman! Ett parti blir aldrig ett frihetsparti, om man inte accepterar att människor får friheten att bestämma själva. Då blir man på sin höjd ett "bara-ni-gör-som-vi-vill-frihetsparti".

Anf. 7 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Civilministern säger i sitt svar att "det nödvändiga förändringsarbetet inom den offentliga sektorn måste utgå från medborgarnas behov och önskemål". Ja visst, men det är precis det som den privata sektorn gör – den utgår från medborgarnas behov och önskemål. För att tillgodose medborgarnas behov och önskemål måste privata företag driva sin verksamhet så att det blir överskott. De kan inte som den offentliga sektorn eftersträva underskott. Den offentliga sektorn kan ju alltid via skatter ta ut medel för att täcka underskottet. Privata företag däremot måste se till att verksamheten går ihop.

Civilministern hänvisar i sitt svar till vad socialministern sagt om att daghem får drivas "utan vinstsyfte av familjekollektiv, organisationer eller andra sammanslutningar. Vad däremot gäller daghem som bedrivs i uppenbart vinstsyfte finns det en rad principskäl att visa stor tveksamhet till att genom statsbidrag uppmuntra sådan verksamhet."

Vi sade för fjorton dagar sedan, den 30 januari, till socialministern att det primära ju inte är vinstsyftet, utan att det primära är att tillgodose medborgarnas önskemål och behov. För att man skall kunna göra det måste rörelsen gå ihop. Detta är alltså ett medel – inte det primära.

Civilministern säger bl. a.: "I vårt land har det varit naturligt att tillgodose medborgarnas behov av gemensamma insatser genom att bygga ut den offentliga sektorn. Sjukvård, utbildning och barnomsorg är exempel på väsentliga trygghetsfrågor – – –. Det finns många skäl för att vi valt den vägen. Det viktigaste har att göra med solidaritet och rättvis fördelning."

På s. 3 i svaret står det att det finns risk för att samhällskraven "äsidosätts, eftersom vinstintressets viktigaste drivkraft är att pressa kostnaderna, vinna en köpstark marknad och hålla så höga priser som marknaden tillåter".

Vad har då regeringen gjort? Den verkligt avgörande insatsen för att regeringen skall få svensk ekonomi på fötter var ju devalveringen med 16 % den 8 oktober.

Statsministern, finansministern och andra ministrar har från denna talarstol framhållit hur viktigt det är att pressa ned kostnaderna, att vinna en köpstark marknad och att ta ut de priser som marknaden tillåter för att vi skall kunna komma till rätta med vårt budgetunderskott. Men av någon egendomlig anledning skall man så att säga lägga all rationell verksamhet åt sidan när det gäller att tillgodose behovet av barnomsorgen eller sjukvård.

I svaret säger civilministern: "Vad däremot gäller daghem som bedrivs i uppenbart vinstsyfte finns det en rad principskäl att visa stor tveksamhet till att genom statsbidrag uppmuntra sådan verksamhet." Med anledning av detta uttalande vill jag fråga: Finns det vad gäller de daghem som bedrivs i uppenbart förlustsyfte några principiella skäl att visa stor tveksamhet till att genom statsbidrag uppmuntra sådan verksamhet? Vill civilministern uppmuntra daghemsverksamhet som bedrivs i uppenbart förlustsyfte? I så fall finns det anledning för samhället att gå in med bidrag för att täcka förlusten. Är man då positiv, av principiella och praktiska skäl?

Anf. 8 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Två moderater har här ställt några frågor, och jag skall försöka besvara dessa.

Gunnar Hökmark frågar varför vi socialdemokrater inte vill privatisera svensk sjukvård. Jag har sysslat med sjukvård tidigare, och jag har träffat både svenska och utländska sjukvårdspolitiker och doktorer. En fråga har jag ställt till dem: Finns det något land i världen som har bättre hälso- och sjukvård än Sverige, i betydelsen sjukvård till alla? Alla har svarat att det icke finns det. Kunnigt folk inom sjukvården – doktorer, specialister etc. – har icke haft några delade meningar om den saken. När det gäller sjukvård till

Tisdagen den
14 februari 1984

Om den kommunala servicen

alla är det svenska systemet överlägset.

En gång när jag var ute och flög satt jag bredvid en företagare. Denne sade följande: Jag har hört att civildepartementet och civilministern arbetar på några nya försök. Skulle man inte kunna tänka sig att på försök överlåta 25 sjukhus till Skånska Cement för bedrivande av vård? Det var mycket enkelt att ge besked, med följande motfrågor:

1. Vad har Skånska Cement för kunskande när det gäller svensk sjukvård som icke landstingen och de som i dag sysslar med vård har?

2. Vad finns det för skäl att överlåta hälso- och sjukvården på Skånska Cementgjuteriet eller att söka efter andra alternativ när vi har lyckats bygga upp en rättvis hälso- och sjukvård, som är till för alla? Det är vi bäst på.

Vidare sade jag: Volvo är ju ett utmärkt företag som tillverkar bilar. Men ingen har haft i tankarna att överlåta Volvos verksamhet på Göteborgs kommun bara för att tillgodose det enkla önskemålet att få pröva nagonting nytt.

En sak till vill jag framhålla. Riksdagen har för någon tid sedan beslutat om en ny hälso- och sjukvårdslag. Den nya hälso- och sjukvårdslagen är en av de modernaste i världen. En alldeles ny tanke med den är att också hälsorisker skall förebyggas. Det betyder att vi inte längre kan ha en sjukvård som syftar till att enbart bota redan sjuka människor. Vi vet att vi står inför miljörisker. Vi kan läsa om skogsdöd, försurade sjöar etc. Vidare vet vi att om det blir för mycket tungmetaller i vattnet, kommer en del av dessa att tas upp i näringskedjan. Vår egen hälsa angrips sedan. Dagens miljöproblematik kommer alltså att bli morgondagens stora hälsoproblem, om det fortsätter så här. Meningen med hälso- och sjukvårdslagen är således icke bara att redan sjuka skall botas, utan också att det skall finnas en förebyggande vård.

Detta perspektiv klaras inte genom City Akuten eller något liknande, utan en från samhällets sida till en helhet uppbyggd hälso- och sjukvård – det är jag övertygad om.

Interpellantens fråga gäller inte om man får ha privata daghem utan om det skall utgå statsbidrag till privat daghemsverksamhet – och det har regeringen anmält tveksamhet inför. Men om moderaterna nu verkligen vill pröva sin marknadsmodell är det ingenting som hindrar att man driver privata daghem och privata sjukhus. Då får väl folk betala vad det kostar, eller också får man bygga upp en försäkring för det – men statsbidrag tycker vi inte skall utgå. Om man vill betala 200 eller 300 kr. för en snuva, när man skall springa till en privat doktor, får man väl göra det eller skaffa sig ett försäkringssystem för det – det är ingen som hindrar detta. Man kan ju pröva inför de svenska medborgarna om marknadsmodellen är bättre.

Jag har noterat att Thorbjörn Fälldin gjort ett uttalande i helgen. Om han är rätt återgiven säger han så här: Om moderaterna vidhåller sitt förslag från programarbetet om att bl. a. privatisera sjukvården, då blir det öppen strid mellan centerp och moderaterna. Det tycker jag var välgörande sagt från Fälldins sida.

Gunnar Hökmark säger: Socialdemokraternas tal om frihet innebär ingen frihet. Vad är det då vi vill reformera? Ja, vi vill hålla fast vid välfärdsstatens

mål, men vi har upptäckt att det finns brister i den svenska modellen, att det har hänt någonting under resans gång. Det finns alltså brister i medlen för förverkligandet av det vi vill uppnå, och det är dessa medel vi vill förnya. Vi kan konstatera att den svenska samhällsorganisationen i alltför stor utsträckning är byråkratisk, att det finns alltför många sektorer, vilket gör att man inte känner till folks önskemål. En expertisering har tillsammans med byråkratiseringen och en stor uppdelning av organisationen tvingat oss politiker att fatta en rad beslut som nu Svensson reagerar mot – och det är här vi vill ändra. Vår utgångspunkt är att vi vill förnya den svenska modellen inom ramen för det demokratiska systemet – inte efter marknadsmodellens princip.

Jag vill ge tre exempel på sådant vi arbetar med som kan öka friheten, men som Gunnar Hökmark inte tyckte var någonting att nämna utan uppfattade närmast som kosmetika, om jag fattade honom rätt.

Jag har fått en mycket omfattande utvärdering av kommunindelningsreformen. Där står det att den har varit alldeles utmärkt ur ekonomisk synvinkel. Den har gjort kommunerna starka när det gäller att lösa folks problem, och det är viktigt. Demokrati kan inte bara vara studiecirkelsverksamhet, utan det måste finnas ekonomiska resurser bakom, så att man kan lösa människors problem. Men det har stått i denna utvärdering att det finns brister i demokratin. Då vill jag nämna att det pågår en verksamhet som regeringen har gett direktiv för via civildepartementet. Man försöker åstadkomma ett folkstyre ute i kommunerna – i kommundelsnämnder och annat – som på ett bättre sätt kan stärka de förtroendevaldas ställning i deras uppgift att lyssna till människors önskemål. Detta kommer för de tre förtroendevalda att betyda större svängrum och frihet i sättet att utforma verksamheten nära människorna. *Det finns alltså en konkret frihetsutgångspunkt i detta.*

Det andra som vi arbetar med gäller att vi konstaterat att regelböckerna för den som arbetar i kommun, stat och landsting är mycket omfattande och tjocka. Vi tror att om man kan stimulera dem som arbetar inom den offentliga verksamheten att använda mer av sunt förnuft och mindre av regelböcker, kommer det att ge möjlighet till en billigare organisation, en bättre organisation och, Gunnar Hökmark, en större *individuell frihet* för alla dem som arbetar inom den offentliga sektorn.

Det tredje exemplet jag vill ta gäller brukarmedverkan, som Gunnar Hökmark fnyser åt. Det handlar om att de som får de kommunala tjänsterna i större utsträckning själva i olika former skall få vara med och bestämma. Det är en ny tanke som vi vill pröva. Det finns ingen anledning att fnysa åt detta. I det ligger också en ny tanke rörande hälso- och sjukvårdsområdet. Det handlar inte om att man själv skall resonera om att *ligga kvar en dag eller inte i sängen*, som Gunnar Hökmark sade, utan det handlar om att de gamla som finns på våra sjukhem i dag i alltför stor utsträckning styrs av myndighetsorganisationen och av personalens rutiner och scheman. Jag har varit och tittat på ett nytt sjukhem. Det var inte sjukvårdsdirektionens ordförande som hälsade oss välkomna till detta sjukhem, det var inte någon

politiker som hälsade oss välkomna, utan det var en av pensionärerna som hälsade oss välkomna och sade ungefär så här: Här bor vi, här har vi våra egna rum och här är det vi som bestämmer rutinerna. Där står personalen. De är våra verktyg, men den verkliga bestämmanderätten ligger hos oss, och det vill vi inte ändra på. Detta är stora förändringar, Gunnar Hökmark.

Med detta, herr talman, har jag försökt ange de principiella utgångspunkterna för socialdemokratin negativa inställning till att "kasta ut" viktig offentlig verksamhet till marknadsmodellen, och jag har även försökt redovisa huvudtankegångar i vårt förändringsarbete.

Anf. 9 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Även detta inlägg av civilministern var rätt intressant, därför att det egentligen var ett enda stort försvarstal för att man inte skall pröva de idéer som civilministern inte anser vara bra. Det är ingen särskilt öppen hållning till olika typer av verksamheter. Och det är rätt intressant, därför att när vi tittar på den offentliga sektorn, på sjukvård och skolväsende, kan vi notera att verksamheten alltid har karakteriserats av just samma förhållningssätt till nya tankar. Montessori- och Waldorf-utbildning har alltid mött sin minister som har sagt att det är bra som det är. Förändringar inom sjukvården, t. ex. City Akuten, har alltid mött sina landstingspolitiker, kanske t. o. m. lika erfarna landstingspolitiker som Bo Holmberg själv, som har sagt att det är bra som det är. Det är faktiskt så att inför alla utvecklingsmöjligheter när det gäller den typen av tjänster som vi här talar om, ökad service till medborgarna, har det alltid funnits en socialdemokrat som har sagt att det är bra som det är. Det var precis vad Bo Holmberg sade alldeles nyss: Det är bra som det är. Han har t. o. m. åkt flygplan och konstaterat att det är bra som det är.

Det enda alternativ han kan tänka sig när man skall medverka till en privatisering av sjukvården är att Skånska Cement skulle driva sjukhus. Om det är den fantasin och vitaliteten som präglar civildepartementets reformarbete när det gäller att göra den offentliga sektorn mänskligare, blir det nog betonggråa förslag som kommer. Det naturliga är kanske inte att låta ett cementföretag ta hand om sjukvården, Bo Holmberg. Mycket mer naturligt är att låta läkare och sjuksköterskor ta hand om sjukvården.

Att Volvo inte skall föras över till Göteborgs kommun var ett strålände förslag, en strålände tanke. Jag hoppas att socialdemokratin i sin löntagarfondsdebatt drar konsekvenserna av detta, nämligen att det inte är bra om Volvo, Saab och alla andra stora svenska företag blir socialiserade och överförda i politikernas och fackliga företrädares regi. Jag är glad att vi ur den här debatten kan dra detta lilla strå av enighet, att det inte är bra att socialisera företag. Det vore däremot bra om civilministern ville ge sin syn på hur det skulle vara att låta läkare och sjuksköterskor – inte cementföretag – bedriva sjukvård.

Sedan några ord om detta att den svenska sjukvården är bra. Jag håller med om det. Men Bo Holmberg och jag skall nog vara litet försiktiga med att sjunga dess lov. Alla de människor som står i kö tycker inte att allting är lika

bra. Alla de människor som har varit på sjukhusbesök och fått en strålande behandling, en fin mänsklig kontakt, är nöjda. Men de människor som har blivit snorkigt bemötta är inte lika belåtna. De människor som har fått vänta ett halvår eller ett år på en viktig operation tycker inte att sjukvården är lika glänsande som Bo Holmberg tycker. Vad Bo Holmberg säger till dem är: Det skall inte finnas några andra alternativ.

Sedan, herr talman, kommer den gamla socialdemokraten fram igen. Bo Holmberg sade nämligen: Om nu privata lösningar är så bra, kan dessa företag få leva utan statsbidrag och visa hur bra de är. Men vad finns det för möjlighet för en vanlig människa att gå till en läkare utan att få samma stöd från stat och kommun som han får när han går till den offentliga sjukvården? De pengar det gäller är faktiskt inte Bo Holmbergs pengar, det är inte mina pengar, det är inte riksdagens pengar, det är inte regeringens pengar – det är skattebetalarnas pengar. Och skattebetalarna har rätt att kräva att de skall få bestämma så mycket som möjligt över hur de pengarna skall användas.

Bo Holmberg säger: Det får väl kosta 200 kr. för en snuva om man inte betar sig som vi socialdemokrater tycker att man skall göra och går till den offentliga sjukvården. Det är rätt intressant. Det innebär att Bo Holmberg är ute efter att människor inte skall få lov att välja.

Herr talman! Civilministern blir milt talat litet arg när människor inte gör som de skall utan går till City Akuten – och då är frågan, om man inte skall straffa dem med att låta dem betala den fulla avgiften. Det är ett uttryck för den socialdemokratiska frihetsuppfattningen!

Det är möjligt att Thorbjörn Fälldin i går uttalade sig mot privatisering. Låt mig påpeka för civilministern att ni när det gällt besparingar, marknadsekonomi och annat har skällt på oss moderater. Men två tre år senare har ni kommit tillbaka och diskuterat samma typ av lösningar som vi tidigare föreslagit.

Ni är hjärtligt välkomna – men kom ihåg, när ni talar om att det skall kosta 200 kr. för en snuva, att det är de rika och privilegierade som ni slår vakt om. Ni slår inte vakt om vanliga människor och deras möjligheter att påverka sina barns barnomsorg eller att välja den sjukvård de vill ha. Ni slår vakt om den typ av privilegiesamhälle som gynnar de rika – och när Bo Holmberg säger att det skall kosta 200 kr. för en snuva är det en makthavare som talar. Det tog inte många år för socialdemokratin att komma tillbaka till den positionen.

Anf. 10 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Civilministern prisade svensk sjukvård, med rätta. Men det finns utmärkt sjukvård även i utlandet. Schweiz, som jag känner till en del, har minst lika förnämlig sjukvård som Sverige. Skillnaden är möjligen att vi här i Sverige försöker att titta noggrant på kostnaderna. Men det är där problemet ligger – att kostnaderna för sjukvården i Sverige håller på att växa oss över huvudet. Vi har därför vidtagit en rad besparingsåtgärder inom alla landsting och kommuner utan landsting för att hålla tillbaka den skrämmande kostnadsutvecklingen.

Antalet bäddar ökade högst obetydligt under 1970-talet, medan antalet

anställda inom svensk sjukvård ökade med ca 100 000. Vad det gäller är att driva saker och ting mer eller mindre effektivt. Och hela budgetförslaget handlar om att Sverige måste använda sina resurser mer effektivt – och vi säger att man kan göra det genom att även inom verksamhet som hittills bedrivits i offentlig regi tillämpa samma regler som gäller på marknaden.

Civilministern säger att ingenting hindrar enskilda från att driva privata daghem. Nej, det är det ingenting som hindrar. Men då får medborgarna betala vad det kostar – ja visst, men det får de ju under alla omständigheter göra. Det är ju medborgarna som betalar vad det kostar när det offentliga driver daghem, och det är medborgarna som betalar vad det kostar att driva daghem i privat regi. Den väsentliga skillnaden är att kostnaderna sannolikt är lägre om daghemmet drivs med de krav som man har inom privat verksamhet, där man är van att hålla nere kostnaderna. Man har trycket över sig att det måste gå ihop, och man kan inte lita till subventioner.

Och det är ju inte de företag som har låga kostnader och höga vinster som skapar problem för samhället, utan de som har låga vinster, eller t. o. m. förluster, och höga kostnader. Det är de vinstgivande företagen som är till glädje för staten.

Jag får väl upprepa min fråga än en gång. Jag förstår att tiden är litet kort för civilministern, men jag vill även från debatteknisk synpunkt upprepa den: Om nu enskilda säger att de vill driva daghem inte i vinstsyfte utan i förlustsyfte, kommer då civilministern att vara positivt inställd till enskilda som strävar efter att driva daghem? Att gå med förlust är ju det enklaste av allt här på jorden.

Anf. 11 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Låt mig bara göra ett par kommentarer.

Den här diskussionen har varit klagörande på en punkt – vi är överens om att sjukvård kostar pengar, oavsett om man bedriver den i privat regi eller i offentlig regi. I båda fallen är det de svenska medborgarna som skall betala. Det handlar om vilka former vi väljer. Jag försökte att utveckla varför socialdemokratin vill välja demokratins väg. Vi tror att detta system i större utsträckning tillgodoser kraven på rättvisa och trygghet för alla människor. Detta är vår enkla utgångspunkt.

Det var den ena kommentaren.

Sedan vill jag bara säga till herr Hökmark – och jag hoppas bli respekterad på denna punkt – att vårt arbete i civildepartementet inte utgår från att allting är bra inom den offentliga sektorn i dag. Olof Palme inrättade civildepartementet för att se efter vad som är bra och vad som är dåligt. Vår uppgift är alltså att analysera även det som är dåligt, och det finns många brister inom svensk sjukvård. Bl. a. kan den ur servicesynpunkt bli mycket bättre än i dag, och jag har även tagit upp andra delar som sammanhänger med byråkrati och krångel. Genom detta arbete skall vi naturligtvis på olika sätt försöka uppnå förbättringar. Vad det handlar om är att vi vill åstadkomma förbättringar inom ramen för ett samhällssystem. Det är vår utgångspunkt.

Så visst "tänker vi nytt", Gunnar Hökmark. Däremot tänker jag inte moderat.

Nr 81

Tisdagen den
14 februari 1984

Om den kommunala servicen

Anf. 12 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Jag kan i och för sig ursäkta civilministern för att han inte tänker moderat, men jag vill påstå att det hade förenklats mycket i hans verksamhet för att förmänskliga den offentliga sektorn om han hade gjort det.

Jag är glad att Bo Holmberg till sist visar litet sjukdomsinsikt om att den offentliga sektorn inte alltid fungerar så bra. Men varför avvisar då socialdemokratin och Bo Holmberg att man kan pröva möjligheten att genom att tillåta fristående alternativ låta människor välja mellan olika vårdgivare eller mellan olika former av barnomsorg?

Det är inte ni socialdemokrater som behöver privatisera barnomsorgen. Vi begär inte den typen av beslut av er. Vad människor begär – inte bara moderater utan många människor runt om i landet – är att privata verksamheter skall tillåtas konkurrera på likvärdiga villkor, som City Akuten gör eller som vissa andra fristående alternativ gör. Då blir det inte regering och riksdag som beslutar att privatisera vare sig det ena eller det andra, utan det blir de enskilda människorna som genom sina val bestämmer vilken typ av sjukvård, barnomsorg eller skola som de vill ha.

Jag kan inte se något enda fel i detta. Jag kan faktiskt bara se fördelar. Vi vet att de privata alternativen är billigare, på grund av att man utnyttjar resurserna bättre och på grund av att man har större förmåga att "tänka nytt" därför att man inte är beroende av att civildepartementet säger O.K. Man har möjlighet att pröva nya idéer, och man har möjlighet att utan den byråkrati som Bo Holmberg påstår skulle vara nödvändig genomföra nya verksamheter. Detta säger socialdemokratin nej till.

Eftersom Bo Holmberg i sitt senaste inlägg påstod att socialdemokratin i stället väljer demokratins väg skulle jag vilja fråga: Vad är det för odemokratiskt i att låta enskilda människor själva få bestämma vilken typ av vård de skall ha? Vad är det för odemokratiskt i att föräldrarna själva får välja vilken barnomsorg de vill ha?

Herr talman! På något sätt tycker jag synd om Bo Holmberg. När han diskuterar framtiden, då talar han mest om brukarmedverkan. Det må så vara att jag fnös litet grand åt det. Ett exempel på frihet för människor är att det borde vara självklart att patienterna på ett sjukhus får bestämma när de skall gå upp. Det är ett steg som man omgående skulle kunna ta. Men ett viktigare steg är att man ser till att det finns en möjlighet att välja mellan olika vårdformer och mellan olika barndaghem. Det är därför jag fnyser åt brukarmedverkan – jag tycker att det är en självklarhet att människor skall kunna vara delaktiga i det. Det skulle de bli i mycket större omfattning om man tillät privata alternativ.

Det man ser i privata barndaghem och i privata och fristående skolor är att elever, föräldrar och lärare tillsammans aktivt deltar i arbetet därför att de har byggt upp verksamheten kring en egen idé och ett eget engagemang.

Detta förvägrar civilministern Sveriges inkomsttagare i normala lönelägen. Det vill civilministern förbehålla de privilegierade i vårt samhälle. Det är en summering av denna dags debatt.

Anf. 13 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Civilministerns argumentering är helt fantastisk. Han säger att socialdemokraterna väljer demokratins väg. Det har inte ett skvatt med den här frågan att göra. Demokrati – det är fråga om politiskt system! Vad vi diskuterar är ju ekonomin – alltså kostnaderna – när det gäller daghem. Problemet är att det offentliga inte kan bygga ut daghemmen i den takt som människorna vill – de som ropar efter daghem. Det kostar för mycket – det har inte ett skvatt med demokrati att göra.

Vi säger: Låt privata intressen gå in och bygga daghem och konkurrera på likvärdiga villkor, så att de till att börja med får lika stora subventioner som den offentliga verksamheten! Det är ju fråga om att använda ekonomiskt förnuft. Det har inte med demokrati och politiskt system att göra! Men detta ramlar socialdemokraterna alltid in på när de inte kan diskutera ekonomi.

Är det demokratiskt att Stockholms kommun kraftigt ökar antalet barn på daghemmen och att de anställda på daghemmen i demokratins namn protesterar mot detta? Är det ett uttryck för socialdemokraternas tolkning av demokratin, att man här i Stockholms stad kraftigt ökar antalet barn per daghem? Det vore intressant att få veta det.

Än en gång, herr civilminister: Kan privata intressen få statsbidrag om de går ut och förklarar att de skall driva daghem, precis som man gör i det offentliga, i förlustsyfte och inte i vinningssyfte? Får de då statsbidrag?

Anf. 14 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Bara två kommentarer: Jag tror att vi under 1980-talet kommer att få uppleva en partipolitisk stridsfråga när det gäller synen på välfärdsstaten. Högerkrafterna tycker att stora delar av välfärdsstaten, där de folkvalda i dag fattar beslut – i våra kommuner, landsting, regering och riksdag – inte längre skall skötas på detta sätt, utan man skall skära bort ett antal tårtbitar, hur många vet jag inte. Det skall ske t. ex. inom sjukvården och inom en rad andra områden. Verksamheten skall bedrivas enligt marknadsmodellen, och man skall låta företaget i vinstintresse sköta detta.

Vi väljer inte denna väg, utan vad vi menar med demokratins väg är att man låter de folkvalda fatta dessa beslut. Jag hoppas att jag har varit tillräckligt tydlig på den punkten.

Vi kan väl inte frälsa varandra här i dag när det gäller denna principfråga, men vi kan ju lyssna på varandra som goda demokrater. Jag försöker lyssna också på de moderata argumenten i detta sammanhang.

Låt mig till sist skicka med Gunnar Hökmark en kommentar, som jag hoppas att han skall fundera över. Han säger att om man prövar näringslivets väg kan det ske förnyelse, då kan det komma in impulser och då kan det komma in kreativitet. Men när det gäller den offentliga sektorn skulle detta, om jag förstått Hökmark rätt, icke vara möjligt. En sak som

socialdemokratin skall göra när det gäller att förnya inom den offentliga sektorn är att visa att den offentliga sektorn inte är någon mastodont, som inte går att förändra. Det kommer att vara möjligt att göra förändringar inom den offentliga sektorn, precis lika väl som det går att förändra inom industrin och andra verksamheter. De finns ingen naturlag som säger att ett visst system för den offentliga verksamheten kommer att fungera för tid och evighet och att det icke går att förändra. Detta är en fullständig missuppfattning.

Vad vi nu kommer att visa är att det går att åstadkomma förändringar. Vi tar till vara den arbetsglädje som finns hos den dryga miljon svenskar som jobbar inom den offentliga sektorn och ger dem förutsättningar att vara med i förnyelsearbetet. Åren framöver kommer att visa att en sådan positiv förändring är helt möjlig.

Anf. 15 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Jag tackar för civilministerns vänliga avslutande ord och vill skicka med honom ett par funderingar.

Den första är: Ställ inte demokratin i motsatsförhållande till att människor genom olika privata alternativ själva får välja! Gör inte det, för det är att missbruka ordet "demokrati".

Den andra är: Under de kommande åren kommer vi i Sverige att tvingas att spara på statens och kommunernas kostnader. Om man stelbent håller fast vid att sjukvården, skolan och barnomsorgen skall genomföras och hanteras på samma sätt som tidigare, kommer besparingar inte att innebära någonting annat än en neddragning av verksamheten. Men om man tillåter att verksamheten bedrivs i andra former och andra strukturer, som vi av erfarenhet vet är billigare, blir det inte på samma sätt nödvändigt att besparingar leder till en nedrustning. Tvärtom kan det i bästa fall bli så, att människor får en bättre service inom de områden som den offentliga sektorn i dag har monopol på. Detta är också någonting som det kan vara värt att tänka på för en civilminister som vill vara en skuggminister för kraven på att avbyråkratisera den offentliga sektorn.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1983/84:104 till trafikutskottet

5 § Anmälades och bordlades

Proposition

1983/84:105 Ändring i brottsbalken m. m. (sexualbrotten)

6 § Anmälades och bordlades

Förslag

1983/84:17 Fullmäktiges i riksgäldskontoret förslag till anvisning av medel på

*Meddelande om
frågor*

7 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 13 februari

1983/84:343 av *Karin Ahrland* (fp) till justitieministern om åtgärder mot beslut som strider mot kommunallagen:

Enligt uppgifter i pressen förekommer det fall där en kommun medvetet kan gå emot eller underlåta att följa ett domstolsbeslut utan att några rättsliga påföljder uppstår. Ett nyligen relaterat fall gäller aktieteckning i ett kommunalt bolag i Sigtuna. I avvaktan på att kammarrätten prövade huruvida teckningen av aktier kunde anses förenlig med kommunallagen inhiberades beslutet. Trots detta tecknade kommunstyrelsen de aktuella aktierna, varigenom den torde ha brutit mot kommunallagen.

Med anledning av detta vill jag fråga justitieministern:

Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att förhindra att kommuner på detta sätt kan bryta mot lagen?

den 14 februari

1983/84:344 av *Karin Israelsson* (c) till utbildningsministern om en allmänmedicinsk professur i Umeå:

Vid Umeå universitet har i nära samarbete med Västerbottens läns landsting långt gående förberedelser vidtagits för en professur i allmänmedicin. Kravet på en solidarisk läkarförsörjning över landet tillgodoses om allmänmedicinsk utbildning finns vid universiteten. Umeå universitet saknar fullvärdig institution som skulle ge förutsättningar för en god allmänläkarförsörjning i de norra länen.

Med anledning av detta vill jag fråga utbildningsministern om dessa skäl kommer att beaktas för att snabbt lösa kravet på en allmänmedicinsk professur i Umeå.

1983/84:345 av *Karin Israelsson* (c) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om vaccinering mot kikhosta:

Nya rön rörande konsekvenserna av utebliven kikhostevaccination av spädbarn har framkommit. Dessa har visat att bestående men drabbar de spädbarn som drabbas av kikhosta. I Sverige vaccineras f. n. ej småbarn mot kikhosta.

Med anledning av detta vill jag fråga om sjukvårdsministern är beredd att förorda ett återinförande av vaccinering mot kikhosta för att undvika komplikationer av sjukdomen.

8 § Kammaren åtskildes kl. 16.03.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert

Nr 81

Tisdagen den
14 februari 1984

---

*Meddelande om
frågor*